

i Befolkningen, enten det doktrinaire Frihandels synspunkt fra 1830erne eller de rent praktiske opportunistiske Synsmaader, som føres frem fra konservativ Side. Jeg haaber, at den Frontforandring, der har fundet Sted i Socialdemokratiets Politik, ikke blot er en Finte, men at den betyder en reel Signalforandring paa det toldpolitiske Omraade, og hvis det er Tilfældet, vilde jeg ikke i mindste Maade frygte for at søge en Forstaaelse og et politisk Samarbejde med Socialdemokratiet paa dette Omraade, hvis jeg havde noget at sige med Hensyn til konservative Interesser, og jeg ved, at Tusinder af konservative menige Vælgere heller ikke vilde vige tilbage for det. Hvis det var alvorligt ment, var det let at finde et Grundlag for en Parallelaktion, og havde vi først det, vilde jeg ikke være bange for at møde nogen af de Herrer, hvor som helst de ønsker det ovre i Jylland.

Endelig vil jeg gerne gøre nogle afsluttende Bemærkninger med Hensyn til et enkelt Omraade, som den højtærede Regering har ladet ganske intakt, et enkelt social-politisk Omraade, som den højtærede Regering slet ikke har rørt ved, og tilsyneladende ikke tænker paa at røre ved. Der er jo ellers skaaret ned paa alle sociale Omraader og skaaret ned med haard Haand, men der er et Omraade, som der ikke er rørt ved, og det er det sociale Omraade, der hedder Statshusmandspolitikken. Der er alt ved det gamle; der er intet forandret; man bevilger de samme Beløb som hidtil til Statshusmandsbrug, man stykker ud ved Hjælp af Jordfonden aldeles som hidtil. Jeg erkender fuldt ud, at den Jordudstykningspolitik, som hidtil er ført, har haft sin store sociale Berettigelse — hvorvidt den ud fra et rent liberalistisk økonomisk Rentabilitetssynspunkt ogsaa har været prisværdig i den Del af Aarhundredet, som er gaaet, det skal jeg lade usagt, det er vanskeligt at afgøre, men at den socialt set har haft sin store Betydning i tidligere Aar, i Virkeligheden lige fra 1906—07, hvor Danmark har staaet i en fortsat Opgangsperiode, det kan der ikke være Tvivl om. Men jeg vil bestemt hævde, at naar Konjunkturerne vender, og det gaar nedad, saa har denne Politik ikke samme Gyldighed, som den havde i Opgangsperioden. Det er indlysende logisk. Og hvis man er i Tvivl om Berettigelsen heraf, behøver man blot at se ud over vore Statshusmandsbrug i Øjeblikket, for jeg tør nok sige, at den Fare, jeg advarede imod i en Diskussion med den højtærede Landbrugsminister i Foraaret 1921, har vist sig at være til Stede. Da sagde jeg til den højtærede Landbrugs-

minister: Det er meget godt med denne Husmandspolitik og denne Udstykningspolitik, saa længe det gaar opad, men naar det gaar nedad, tror den højtærede Landbrugsminister saa ikke, at det er farlig Politik? Nu er Forholdet det, at den radikale Regering under Krigskonjunkturerne indskrænkede Udstykningsbevægelsen og gjorde saa lidt som muligt ud af Husmandsbevægelsen af den simple Grund, at det kunde ikke betale sig, og der var jo ingen Grund til at skabe kunstigt et forarmet Proletariat paa Landet, naar det tilmed var dyrt. Men neppe var Venstre kommet til Magten — jeg kommer stadig tilbage til 1920—24, da de er Roden til om ikke alt ondt, saa dog det meste af det onde, vi lider under i Øjeblikket —, før den kendte ejendommelige Kappelstrid mellem de to Venstreparter tilkendegav sig paa den mest eklatante Maade, idet man ikke blot vedtog en aarlig Bevilling paa Finansloven paa 12 Mill. Kr. til Statshusmandsbruget, foruden hvad man faar ind gennem Jordfonden, men man gav i de dyreste Aar simpelt hen et Tilskud, en Forøring fra Staten til de Statshusmænd, der skulde bygge Bygninger, fordi Bygningsmaterialet var saa dyrt. Jeg ved ikke, om den højtærede Statsminister kalder dette liberalistisk Politik. Mig forekommer den i høj Grad at være merkantilistisk.

Men nu, nu kommer Eftersmækket. Nu klager Statshusmændene, og man behøver blot at læse den Resolution, der er vedtaget for nylig i Jylland af Husmandsorganisationerne for at se, hvilket Misgreb den højtærede Regerings Husmandspolitik har været i Efterkrigsaarene. Efter min Formening vil det ikke være muligt at imødekomme hverken det større Landbrugs eller Husmandsbrugets Ønsker, for saa vidt det er de Kategorier af Medborgere, der helt og holdent maa henregnes til det private Erhvervsliv, det drejer sig om, uden at man samtidig imødekommer Byinteresser. Man kunde maaske finde en Formel, saaledes at man baade imødekom Land- og Byinteresser i denne Situation, men i saa Tilfælde vil jeg blot gøre opmærksom paa, at saa er det den stik modsatte Politik af den, den højtærede Finansminister, adspurgt af undertegnede, højtideligt i afvigte Rigsdagssamling, da vi behandlede de sønderjydske Kriselaanslove, gjorde sig til Talsmand for, idet han hævdede, at disse Foranstaltninger skulde iværksættes kun for Sønderjylland; der var ekstraordinære Forhold i Sønderjylland, men noget lignende skulde ikke foretages i det øvrige Land.

Men der er to Kategorier af Medborgere, som det forekommer mig, at Staten,